

BESLUT

2013-06-10

Dnr: 13/00782

SAKEN

Tvårsnytt, SVT1, 2013-03-18, kl. 21.45, inslag om mobbning på Internet; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

I det så kallade löpet sades bland annat följande.

Efter tragedin i Kumla. Nu måste skolorna bli bättre på att motverka nätmobbning tycker IT-expert.

Inslaget föregicks sedan av ett telegram. I telegrammet sa nyhetspresentatören följande.

Det har kommit in fem nya anmälningar sedan i fredags mot en 44-årig man som misstänks för en rad sexualbrott på nätet mot unga flickor. Sammanlagt handlar det om 12 anmälningar. Mannen misstänks för sexuellt tvång, utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande mot bland andra den 13-åriga flickan i Kumla som nyligen begick självmord.

Inslaget som följde handlade om hur föräldrar och skola borde bli kunnigare och mer närvarande på Internet för att motverka mobbning och kränkningar. En IT-expert (NN) som hade haft föredrag på flickans skola uttalade sig om vad man kan göra som vuxen för att bidra till att nätet blir en tryggare miljö. I påannonseringen till inslaget sa nyhetspresentatören följande.

Skolorna måste bli bättre på att arbeta mot mobbning, även när den sker på Internet. Personalen måste utbildas och bli uppkopplad. Det säger en IT-expert efter fallet med den 13-åriga flickan i Kumla som blivit mobbad och kränkt på nätet.

Därefter sades följande.

(IT-expert) – Det var väldigt rörigt faktiskt. Det var det stökigaste föredrag som jag har hållit. (Reporter) – Han pratar om sin föreläsning om nätmobbning på Vialundskolan i Kumla förra året. Elevrådet hade bjudit in NN för att öppna en anti-våldsvecka. (IT-expert) – Ja det var oroligt bland eleverna det var kanske inte så mycket tillsyn av de lärare som var där. (Reporter) – Den 13-åriga flickan i Kumla som tog sitt liv för en tid sedan gick på Vialundsskolan. En skola där många vittnat om stora problem med mobbning. Hon hade under en tid blivit kränkt och mobbad på olika forum på nätet. NN menar att skolorna inte längre kan vifta bort nätmobbningen som ett problem utanför skoltid. Mobbningen pågår i mobiltelefonerna dygnet runt. Lärare och föräldrar måste bli uppkopplade och i takt med tiden. (IT-expert) – Kanske att man etablerar någon form av nätrastvakt. Att man är i olika sociala forum och följer med vad som händer. Jag brukar säga till föräldrarna att man måste kunna lämna ett avtryck man måste kunna vara vän med sina barn på Facebook också får man lämna ett avtryck och kommentera då och säga att, ja Lina det var ju en söt hund du har. Vad heter den? Och då, Lina kanske tänker då nästa gång att hon kanske inte kan kalla någon för jävla hora om hennes mamma är där och tittar ibland. (Kvinna på gatan) – Jag tror att man ska vara med sina barn. Man ska veta var de är, i vilka sajter de är i, vilka spel de spelar. Man ska vara nyfiken, ställa frågor. (Reporter) – Han har föreläst om nätmobbning för tusentals elever på skolor runt om i landet. Många är drabbade och de som mobbar är ofta små barn. (IT-expert) – Det vanligaste problemet i dag är att tjejer, ofta 4:an 5:an, 6:an så har de här varit väldigt taskiga mot varandra. Det är det vanligaste samtalet jag har med rektorer i dag. (Barn 1) – Eftersom det är via nätet så vet jag faktiskt inte vad jag skulle göra. Jag skulle nog bara säga åt personen som blir mobbad att bara skita i det för att det är bara skit. (Barn 2) – Om man ser någon öppet kritisera eller håna någon annan så vill jag ju självklart säga till den här personen att så här betar man sig helt enkelt inte. (IT-expert) – Många lärare och rektorer är rädda för att barnen kan mer än vad de kan själva och de vågar inte ge sig in i den här terrängen överhuvudtaget.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till inslaget och anför i huvudsak följande.

I *Twärsnytt* sa reportern ”Vialundskolan, en skola där många vittnat om stora problem med mobbning”. Uttalandet brister i saklighet eftersom lärarna inte känner igen den beskrivningen av skolan. Vidare visar elevenkäter att eleverna trivs på skolan och att skolan inte utmärker sig jämfört med andra skolor. Elever har till och med flyttat till Vialundskolan på grund av att de varit utsatta för mobbning på sina tidigare skolor och dessa elever känner inte igen den beskrivningen av skolan som spridits i media. Anmälaren bedömer att reportern endast hade belägg för att säga ”några har vittnat om några fall av trakasserier/mobbning”, en beskrivning som kan passa in på samtliga skolor i landet.

I inslaget intervjuades en IT-expert om nätmobbning och om hur den kunde förhindras. Eftersom han tidigare inbjudits att tala för eleverna på Vialundskolan så klippte man in uttalanden om hur det var att prata i aulan för Vialundskolans elever. Det var totalt irrelevant för inslaget och partiskt och det förefaller som om det tagits med bara för att smutska skolan.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

Det anmälda inslaget sändes i ett sammanhang där de allvarliga uppgifterna om sexualbrott framgick. Enligt SVT var det dock också relevant att se till hela sammanhanget då flickan själv vittnat att hon utsatts för mobbning på Internet och i sin skola. Även de sexuella kränkningarna skedde främst på Internet. Enligt SVT är frågan om barns säkerhet på nätet, hur skola och vuxna kan bidra för att motverka liknande händelser, i överensstämmelse med SVT:s gransknings-skyldighet. Detta innebär inte att inslaget utmålar skolan som orsak till tragedin.

IT-experten som uttalade sig i inslaget var en tillfällig medverkande. Han beskrev bland annat ett föredrag han hade hållit i flickans skola. Detta var en upplevelse han haft som inte behövde bemötas av skolledningen eftersom ingen konkret kritik uttalades. Uttalandena illustrerade det som problematiseras i inslaget: Hur en miljö i den verkliga världen förhåller sig till vad som sker på Internet. Experten talade till exempel om behov av ”nätrastvakter”.

I den löpande rapporteringen under föregående vecka kring händelserna i Kumla hade *Twärsnytt* flera gånger redovisat skolans hållning. De åtgärder som vidtagits för att lösa problemen var därmed välkända för *Twärsnytt*s publik.

Den 12 mars kl. 19.15 berättade A, barn- och utbildningschef i Kumla:

Nämnden tog ett beslut på senhösten 2012 att vi skulle förstärka resurser för både för elevhälsa och pedagoger på den här skolan, och vi har också ytterligare en rektorstjänst just nu det här året för att förstärka ledning och styrning och arbetet med det här värdegrundsarbetet.

Den 13 mars kl. 19.15 och den 14 mars, kl. 19.15 intervjuades B, socialdemokratisk ordförande Kumla kommunstyrelse:

Men har ni från kommunens sida gjort tillräckligt? – Vi jobbar ständigt med värdegrundsfrågor i skolan. Vi har tillsatt... Nu har vi fattat beslut, vad det gäller, specifikt mot Vialundskolan med ökade resurser.

I en skrivelse i november förra året vittnade såväl rektorn som lärare om otrygga elever, konflikter [...] elever som inte fick det stöd de behövde.[...] Larmet, alltså skolans och föräldrarnas rop på hjälp, resulterade i mer resurser till skolan. Tre speciallärare och även stöd på rektorssidan.

Den 15 mars kl. 19.15 uttalade sig rektorn för Vialundskolan, C. På frågan om han tyckte att skolan brustit när det gäller mobbning sa han:

Vi har jobbat intensivt, nu har jag varit här sen i oktober, det är ett halvår och vi har jobbat intensivt både med elevstöd på många sätt men också med mobbning, för att förhindra och förebygga.

När det gäller sakligheten i formuleringen ”många vittnat om stora problem” visar redaktionens research och det som rapporterats löpande bland annat att minst två föräldrar (som i sin tur refererar till flera ungdomar), en elev, flera i personalen på skolan, Skolinspektionen samt den 13-åriga flickan har vittnat om stora problem med mobbning.

Förälder (D) i anmälan till Skolinspektionen hösten 2012:

I ett och ett halvt år har det varit problem och otroligt stökigt i klass [...]. Det är bl. a. mobbning av elever, tjejer har fått sina kläder sönderrivna. [...] Vi tar och toppar listan med mordhot [...] barnen blir trakasserade mycket högljutt ifall de svarar rätt på frågor utan att mentorn rycker in och avbryter beteendet.

Förälder (D) i inslag SVT Rapport 13 mars kl. 19.30:

Det var inte roligt att höra att hon hade ont i huvudet varje dag hon kom hem från skolan, för saker och ting, dels hon råkat ut för själv men som kamrater till henne råkat ut för då. Det var en väldigt tuff miljö för barnen att leva i det var tal om mobbning, det var tal om fysisk och psykisk mobbning, hela tiden konstant.

Två olika föräldrar beskriver en väldigt stökig skola, där många elever utsätts för trakasserier och kränkningar från andra elever i Svenska Dagbladet den 12 mars. Skolpersonal, rektor, två specialpedagoger och en elevstödjare beskriver i en skrivelse till Barn- och utbildningsnämnden i Kumla, november år 2012 följande.

Vi har under denna terminen haft flera konflikter mellan elever och flera elever känner sig otrygga på skolan eller i klassrummet. Åk 8: en elev vågar inte gå till skolan utan en vuxen bredvid sig, åk 6: en elev behöver assistent p.g.a. att hen gör sina kamrater illa. hamnar ofta i konflikt, har blivit hotad och hotar andra, åk 7: elev är mycket provocerande mot både elever och personal

I en artikel på *Twärsnytt*s webbsida uttalade sig E, enhetschef på Skolinspektionen 13 mars:

E, enhetschef på Skolinspektionen, påpekar att insatsen inte uteslutande har en koppling till det som hänt nu. – Det är uppenbart att den här skolan har haft problem eftersom föräldrar hört av sig om elevernas säkerhet på skolan, och då borde skolan ha agerat, säger han.

I samma artikel citerades F, kommunikationschef på Skolinspektionen:

Enligt F (kommunikationschef på Skolinspektionen) har Skolinspektionen fått en stor mängd anmälningar från föräldrar mot den aktuella skolan. Dessa har rört allt från brist på stöd till olika kränkningar. Även Skolinspektionen har kritiserat skolan för att många elever inte deltagit i undervisningen. – Hittills har vi ändå trots att kommunen, med de åtgärder de presenterar, skulle kunna skapa lugn och trygghet för eleverna, men efter den här tragiska händelsen vill vi höra hur situationen verkligen är, säger han.

Enligt SVT finns det grund för formuleringarna i inslaget. Med ”stora problem” avses också de beskrivna händelsernas art. Det handlade inte bara om verbala påhopp utan även om fysiska angrepp.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren har kommenterat SVT:s yttrande och gett en bakgrundsbeskrivning till situationen på skolan. Vidare anför anmälaren i huvudsak följande.

I sitt yttrande citerar SVT skrivelser som visar att det finns utåtagerande elever och ”bokstavs barn” på Vialundskolan. Det är helt riktigt att även sådana barn finns på Vialundskolan men det är inte samma sak som att det förekommer omfattande mobbning på skolan.

I sitt yttrande skriver SVT följande.

Enligt SVT var det dock också relevant att se till hela sammanhanget då flickan själv vittnat att hon utsatts för mobbning på nätet och i sin skola.

Anmälaren ställer sig frågande till om flickan syftar på Vialundskolan då hon under 2012 bytte skola. Anmälaren anser vidare att inslaget med IT-experten var partiskt då det saknade relevans i sammanhanget om nätmobbning.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

SVT vill påpeka att inslaget handlar om att skolor och föräldrar generellt behöver bli bättre på att arbeta för att motverka Internetmobbning. Den enskilda händelsen fanns med som exempel som dessutom var aktuellt i den senaste tidens nyhetsrapportering.

Det som sägs i inslaget om flickan som tagit sitt liv var att hon blivit mobbad och kränkt på olika forum på nätet. Skolans värld är dock inte isolerad från Internet. Vidare sägs i inslaget:

NN menar att skolorna inte längre kan vifta bort nätmobbningen som ett problem utanför skoltid. Mobbningen pågår i mobiltelefonerna dygnet runt. Lärare och föräldrar måste bli uppkopplade och i takt med tiden.

Anmälaren ifrågasätter formuleringen i yttrandet om att flickan hade varit mobbad ”i sin skola”. Formuleringen i yttrandet grundar sig dels på uppgifter till redaktionen från en av de föräldrar som anmält Vialundskolan till Skolin-spektionen, dels det flickan själv skrivit i sin dagbok på nätet. I dagboken beskrev flickan en svår livssituation och en skolsituation som präglades av stor ensamhet, glåpord och en vantrivsel som var svår att hårdha ut. Dagboken var skriven under den tid hon gick i Vialundskolan.

Formuleringen i inslaget ”att många vittnat om en skola med stora problem med mobbning” har redaktionen grund för vilket framgår av yttrandet. Det anmälaren anför om barn med stora behov och brist på stöd till skolan från kommunen, eller att flickan kan ha varit mobbad även när hon gick i sin förra skola motsäger inte det som sägs i inslaget. Anmälarens tolkning att insatserna i skolan inte också var avsedda att motverka mobbning, stämmer överens med skolledningens och Skolinspektionens syn på saken vilket tydligt framgår av SVT:s yttrande.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Sveriges Television ska bedriva programverksamheten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (5 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inslaget handlade om hur skola och föräldrar borde bli kunnigare och mer närvarande på Internet för att motverka mobbning och kränkningar. Det förhållandet att en IT-expert uttalade sig om sina upplevelser av ett föredrag på skolan medför inte att inslaget strider mot kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av uppgifter i SVT:s yttrande anser nämnden att reporterns uttalande ”Vialundskolan, en skola där många vittnat om stora problem med mobbning” inte innebär att inslaget strider mot kravet på saklighet i SVT:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Maria Edström och Martin Holmgren efter föredragning av Karin Lundin.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Karin Lundin